

Uttalande från referensgruppen

VID INITIERINGEN AV detta forskningsuppdrag var det väsentliga inspelet att kartlägga spelreglerna på energimarknaden för att belysa om ägarformen begränsar affärsmöjligheterna för vissa företag och ger fördelar för andra beroende på ägarform. Rapporten har inte i tillräcklig grad belyst detta.

De resonemang som framförs kring de fyra huvudsakliga frågeställningarna som anges i inledningen till denna rapport, är till stor del som tagna ur en lärobok i nationalekonomi om hur olika styrsystem fungerar, givet vissa antaganden. Få svar på frågeställningarna presenteras. Mes-tadels framförs hypoteser som inte testas. Den empiriska undersökning som presenteras har gjorts på underlag som visat sig vara otillräckliga för att dra några starkare slutsatser.

Icke desto mindre framförs påståenden om offentligt ägda bolag som redan från början är omöjliga att styrka i de empiriska underlag som presenteras. Som exempel: »Ågarkontrollen får sägas vara svagare i offentliga bolag än i privata företag i meningen att kommunens medlemmar, eller landets invånare, är starkt beroende av att de politiska representanterna tillvaratar deras intressen ... Det är inte självklart att kundnytta och vinst-intresse balanseras optimalt, eller att något kundintresse ens tillvaratas, även om sådana mål ställts upp för verksamheten» (s. 70).

Rapporten hade tjänat på att kompletteras med ett antal fallstudier, vilka på ett tydligt sätt hade bringat bättre information om hur verkligheten ter sig för energibolagen och fakta om de drivkrafter energibolagen

omfattas av. Som exempel kan anges: Många kommunala energibolag brottas just nu med frågor om deras nuvarande eller tilltänkta affärsverksamhet är tillåten eller inte, och har svårt att skaffa sig säkra svar. Några drivkrafter som hade varit värdefulla att belysa är hur bolagens effektivitet kan utvecklas av att gå in på nya marknader samt då också öka möjligheterna att attrahera kvalificerad kompetens. Båda drivkrafterna är viktiga för att säkerställa långsiktig konkurrenskraft. Det hade varit konstruktivt om en del av rapporten hade ägnats åt att analysera behovet av preciseringar av spelreglerna för kommunala energibolag i stället för att landa i slutsatsen att »Vår granskning påvisar inga fundamentala problem med den nuvarande lagstiftningen som reglerar de statliga, kommunala och privata energibolagen« (s. 118).

Resonemanget om att kommunala företag får lägre lånekostnader än privata i de fall kommunen står som garant för lånet hade förtjänat att fördjupas. Många kommunala företag betalar en borgensavgift till kommunen och är dessutom beroende av kommunkoncernens lånetak. I rapporten hävdas att »I kommunalt ägda företag utgör riskpremien [borgensavgiften, *vår anm.*] dessutom endast en inkomstöverföring mellan företag och kommun som inte påverkar kommunekonomin i stort. Det finns därför risk för att storleken på riskpremien inte har någon egentlig inverkan på de affärsmässiga besluten i de kommunala företagen, även när den förefaller vara på en marknadsmässig nivå« (s. 76).

I det avslutande kapitlet framförs att »Lösningen på eventuella konkurrensproblem ligger inte alltid i att begränsa de kommunala bolagens rörelseutrymme. ... Det egentliga problemet ligger i tillgången på underprissatt kapital« (s. 151). Om det är så att många kommunala energibolag har tillgång till de facto underprissatt kapital föreslår vi att området är kvalificerat för fortsatt forskning. Fokus kan vara att finna regler för hur tillgången till kapital ska ske helt på affärsmässiga villkor oavsett ägarform.

Rapporten argumenterar för att EU:s marknad för utsläppsrätter, EU ETS, innebär att kommunala klimatpolitiska extrasteg »i allmänhet« inte har någon direkt effekt på de globala utsläppen. EU ETS-systemets utformning är dock inte skrivet i sten. Priset på utsläppsrätter har stadigt sjunkit och nyligen (april 2013) röstade en majoritet i Europaparlamentet mot den av EU-kommissionen föreslagna regelförändringen som skulle ha inneburit ett temporärt bortdragande av utsläppsrätter från marknaden, och därmed prishöjningar. The Economist analys av detta röstutslag är att

»That does not mean that the whole edifice of EU climate policy is about to crumble But it does mean policymaking will shift more to the national level, making 'European' policy and perhaps, prices, less European and more German, British or Spanish.« (*The Economist*, »Carbon trading: ETS, RIP?«, April 20th 2013.) Får *The Economist* rätt i sin analys kan alltså nationella initiativ komma att spela en större roll.

Tre sätt på vilka kommunala miljömässiga extrasteg skulle kunna få effekt på klimatproblemen identifieras i rapporten: 1) Särskilda politiska direktiv kan i vissa fall driva på i samma riktning som de ekonomiska styrmedlen; 2) Om kommunala energiföretag utvecklar nya klimatsmarta lösningar; 3) Om kommunala extrasteg samordnas nationellt och görs till en del av den nationella klimatpolitiken.

Vi delar författarnas syn på vikten av att gå vidare med att undersöka vad den kommunala miljöinsatsen inneburit och vad denna sammantaget betyder för en nationell samordning.

Rapporten skulle ha tjänat på om den hade tagit fasta på att svenska energibolag *redan har* utvecklat en verksamhet som till stor del är förnybar, exempelvis utbyggnaden av fjärrvärmerna.

Sammanfattningsvis vill vi säga att denna rapport inte i tillräcklig hög grad besvarar frågan om hur spelreglerna på energimarknaden kan utvecklas till att vara likvärdiga oavsett ägarform. Vi är många avseenden kritiska till angreppssätt och slutsatser. Vi anser dock att vissa delar av rapporten utgör intressanta avstamp för vidare studier och forskning.

Göran Ernstson vd och koncernchef * Umeå Energi AB

Klas Gustafsson vice vd * Tekniska verken i Linköping AB

Kjell Jansson vd * Svensk Energi

Anders Jonsson vd och koncernchef * Tekniska Verken i Linköping AB

Per Laurell vd * Gävle Energi AB

Sylvia Michel vd och koncernchef * Lunds Energikoncernen AB

Hans Norberg vice vd * Öresundskraft AB

Ann-Mari Ståhlberg vd * Växjö Energi AB

Anna Thoursie chefsekonom * KFS

Weine Wqvist vd * Avfall Sverige

Anders Åberg vd * AB Borlänge Energi